

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2184/2024
03.06.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Перовић, адвокат из ..., против туженог Државног универзитета у Новом Пазару, чији је пуномоћник Александар Бусарац, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3621/23 од 14.03.2024. године, у седници одржаној 03.06.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3621/23 од 14.03.2024. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П1 129/23 од 08.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се као незаконито поништи решење о престанку радног односа бр.1923/23 од 07.07.2021. године донето од стране туженог. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3621/23 од 14.03.2024. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и поништено као незаконито решење туженог о престанку радног односа тужиљи бр.1923/21 од 07.07.2021. године, те је обавезан тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 203.625,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

На ревизију туженог, тужила је благовремено одговорила.

Врховни суд је испитао побијану одлуку на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20, 10/23-др.закон), и утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је доктор наука из интердисциплинарне области ... (са осмим степеном стручне спреме). Почев од 01.09.2007. године тужила је била у радном односу на одређено време код туженог, и то по уговорима од 2007. и 2012. године, на период од по пет година, а потом од 2017. године па до дана престанка радног односа 07.07.2021. године са туженим је закључивала уговоре о раду на одређено време на период од по годину дана.

Тужени је дана 21.04.2017. године објавио конкурс за избор наставника у одговарајућа наставно – научна звања, ради стицања услова за заснивање радног односа када се за то укаже потреба, а у оквиру утврђених научних области на студијском програму, између осталог и за ... – 2 наставника. Тужила је у то време била у звању доцента код туженог и у радном односу на одређено време, те је поднела пријаву на конкурс за избор наставника на студијском програму Ректор туженог је одлуком о именовању чланова комисије за писање извештаја од 12.06.2017. године, именовано чланове комисије за избор два наставника на студијском програму ... са задатком да комисија утврди да ли пријављени кандидати испуњавају услове за избор у звање, да одреди њихову научну област, компетентност за одржавање наставе и да сачини предлог одлуке. Тако именована трочлана комисија је у извештају о пријављеним кандидатима на конкурс за избор у звање наставника од 25.08.2017. године, у делу који се односи на мишљење о испуњености услова за избор у звање сваког кандидата појединачно, навела, између осталог, и да је кандидат АА у реизборном периоду доцента остварила 18, од минимална 24 бода после избора у звање доцента, да није реализовала бар два рада објављена у међународним часописима са SSCI листе (М 21, М 22 или М 23) после избора у звање доцента, да нема објављен уџбеник, монографију, практикум или збирку задатака за ужу научну област за коју се бира, да не испуњава најважније услове по Закону о високом образовању и Правилнику о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања од 30.07.2012. године за избор у звање ванредног професора за ужу научну област ..., као и да је предлог комисије да иста поново буде изабрана у звање доцента.

Наставно - научно веће туженог је на седници одржаној 27.09.2017. године разматрало извештај наведене комисије као и цео конкурсни материјал и донело одлуку да се сенату туженог предложи да се тужила изабере у звању доцента за ужу научну област ... на истоименом студијском програму, који предлог је на седници одржаној дана 27.09.2017. године сенат прихватио и донео одлуку о избору у звање бр. 2675/17 од 27.09.2017. године, којом се тужила АА бира у звање доцента за ужу научну област ... на истоименом студијском програму. Иако је поучена о праву да изјави приговор, тужила то није учинила по пријему ове одлуке.

Након доношења ове одлуке, странке су сукцесивно закључиле четири уговора о раду на одређено време у трајању од по једне године, од којих је последњи уговор закључен 21.09.2020. године. На основу овог уговора, тужила је засновала радни однос на одређено време почев од 01.10.2020. године до 30.09.2021. године са пуним радним временом, на радном месту доцент за ужу научну област

Дана 17.06.2021. године код туженог је извршен редовни инспекцијски надзор над његовим радом преко просветног инспектора који је о томе сачинио записник дана 01.07.2021. године, у којем је, поред осталог, констатовао да из извештаја комисије која је требала да утврди испуњеност услова кандидата поводом објављеног конкурса од 21.04.2017. године, произлази да тужила није остварила законом предвиђене услове за избор за ванредног професора за ужу област ..., због чега је комисија предложила да се тужила поново изабере у звање доцента, али да комисија није оцењивала испуњеност услова тужиле за поновни избор у звање доцента, чиме је поступила супротно одредбама чланова 74. став 6. и 12. Закону о високом образовању, као и одредби члана 11. Минималних услова за избор наставника на универзитету, те је наложио туженом да раскине уговор о раду од 21.09.2020. године закључен са тужиљом за период од 01.10.2020. године до 30.09.2021. године у року од 8 дана од дана пријема записника.

Решењем о престанку радног односа бр.1923/21 од 07.07.2021. године, тужени је применом члана 175. став 1. тачка 7. Закона о раду у вези са чланом 74. став 6. и 12. Закону о високом образовању, члана 56. и 115. став 2. Статута туженог, одлучио да тужилци престане рад на универзитету по налогу просветне инспекције Сектора за инспекцијске послове Министарства просвете, науке и технолошког развоја од 01.07.2021. године, даном уручења тог решења. У образложењу је наведено да је у току вршења инспекцијског надзора просветни инспектор утврдио да је тужила изабрана у звање доцента супротно одредбама чланова 74. став 6. и 12. Закона о високом образовању и супротно одредбама чланова 3, 11, 15. и 16. Минималних услова за избор наставника на универзитету, да је записником просветни инспектор наложио туженом да раскине уговор о раду са тужиљом, као и да ће тужилци престати радни однос даном достављања решења.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови различито оцењују законитост оспореног решења туженог о престанку радног односа на одређено време тужилци.

Наиме, првостепени суд оцењује да је решење законито. Просветна инспекција користила је законом дата овлашћења и утврдила незаконитост у поступку избора тужиле у звање доцента, а на основу одредбе члана 135. став 2. Закона о високом образовању, као и одредби чланова 2, 10. тачка 4. и 15. став 1. тачка 1. Закона о просветној инспекцији, све ово без обзира што је иста приликом надзора, а ценећи законитост избора тужиле у звање доцента, применила Закон о високом образовању („Сл. Гласник РС“, бр.88/17), који је ступио на снагу 07.10.2017. године, након што је сенат туженог донео одлуку о избору тужиле у звање доцента. Наиме, питање избора у звање, напредовање у звање и сам процес избора детаљно је регулисан Минималним условима за избор у звање наставника на универзитету, које је донео Национални савет за високо образовање на основу члана 11. став 1. тачка 13. раније важећег Закона о високом образовању, који прописију критеријуме за избор наставника на универзитету уз оне које предвиђа Закон о високом образовању, а на основу којих се потом од стране

универзитета доносе Правилници о минималним условима за стицање звања наставника. Према члану 3. Минималних услова за избор у звање наставника на универзитету, у звање наставника може бити изабрано лице које испуњавања критеријуме прописане Законом о високом образовању, овим Минималним условима и општим актом универзитета. Према Минималним условима, за област природно – математичких наука обавезни услови за сваки следећи избор у звање доцента, потребно је искуство у педагошком раду са студентима, позитивна оцена педагошког рада добијена у студенским анкетама током целокупног протеклог изборног периода и објављен један рад из категорије M21, M22 или M23 у периоду од последњег избора из научне области за коју се бира. Реферат Комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање, као и сажетак реферата, морају садржати све тражене елементе за избор у звање који морају бити и образложени. Због тога, Комисија туженог је била у обавези да у реферату утврди да ли тужила испуњава услове за поновни избор у звање доцента, што није учињено, већ је на основу закључка да кандидат не испуњава услове за избор у више звање, дала оцену да кандидат испуњава услове за избор у ниже звање, при чему у свом извештају није утврдила да тужила има објављен један рад из категорије M21, M22 или M23 после избора у звање доцента, што је био обавезан услов за поновни избор у звање доцента према Минималним условима. Све ово иако према Правилнику о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника на државном Универзитету у Новом Пазару од 30.07.2012. године, и то према одредби члана 18. за тужилу која је била у звању доцента није било потребно да се при поновном избору у исто звање оцењује испуњеност услова (најмање половину бодова предвиђених за избор звање у коме се налази), с обзиром да је ова одредба неусклађена са Минималним условима за избор у звање наставника на универзитету, што је пропуст универзитета који одредбе Правилника није ускладио са Минималним условима сагласно својој обавези из члана 15. Минималних услова за избор у звање наставника на универзитету. Будући да је стицање одређеног звања наставника, правни основ за заснивање радног односа у високошколској установи у којој је звање стечано, утврђивање да је стицања звања било незаконито, производи непосредне правне последице на радноправни статус лица које је незаконито изабрано у звање, и то у виду престанка радног односа.

Супротно томе, другостепени суд оцењује да је решење туженог о престанку радног односа на одређено време, незаконито. Правилником о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника од 30.07.2012. године, тужени је дефинисао начин и поступак заснивања радног односа и стицање звања наставника, тако што је одредио да одлуку о избору наставника у одговарајуће звање доноси сенат универзитета (члан 16. став 1). С обзиром да је тужила правноснажном одлуком сената о избору у звање од 27.09.2017. године, изабрана у звање доцента за ужу научну област ... на истоименом студијском програму, на основу које одлуке је тужила закључила уговор о раду на одређено време и на тај начин засновала радни однос код туженог на одређено време, нису били испуњени услови да јој радни однос на одређено време престане пре истека рока на који је уговор закључен, због тога што је просветни инспектор у току вршења инспекцијског надзора утврдио да тужила у звање доцента није изабрана у складу са Законом и Минималним условима. Туженог је у тренутку пријема наведеног налога просветног инспектора обавезивала правноснажна одлука сената од 27.09.2017. године о избору тужиле у звање доцента, као и одредбе његовог Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника од 30.07.2012. године сагласно којима се избор у звање доцента врши на период од пет

година, због чега нису постојали основани разлози да тужени одлучи да тужиљи престане радни однос применом одредбе члана 175. тачка 7. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињену у поступку пред другостепеним судом. Другостепени суд није изменио чињенично стање утврђено у првостепеном поступку, јер је првостепени суд на расправи одржаној дана 08.09.2023. године прочитао све исправе у спису предмета, па и допис Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС бр.614-02-1212/2021-12 од 18.08.2022. године (из којег произлази да је просветном инспектору који је вршио надзор над радом туженог, од стране Републичког просветног инспектора указано на пропусте у раду при вршењу контроле), али који овом доказу не даје значај, с обзиром да ниједну одлучну чињеницу из истог није утврдио. Међутим, ни другостепени суд свој закључак о незаконитости одлуке о престанку радног односа тужиљи не заснива на чињеницама које произлазе из овог дописа. С обзиром да чињенично стање у поступку пред другостепеним судом није измењено, није неправилно примењена одредба члана 383. став 3. и 4. ЗПП.

Према становишту Врховног суда, правилном применом материјалног права другостепени суд је одлучио о законитости решења о престанку радног односа тужиљи.

Наиме, оспорено решење о престанку радног односа на одређено време тужиљи, ректор туженог донео је применом одредбе члана 175. тачка 7. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05 ... 95/18), у вези са члановима 74. став 6. и 12. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр.88/17 ... 67/21). Наведене одредбе Закона о високом образовању прописују услове за избор у звање доцента, као и да се ближи услови за избор у звање наставника утврђују општим актом високошколске установе, у складу са Минималним условима за избор у звање наставника на универзитету. Према Закону о високом образовању, у погледу права, обавеза и одговорности запослених у високошколској установи, примењује се закон којим се уређује рад, ако овим законом није другачије одређено (члан 89. став 1), дакле Закон о раду који у члану 175. тачка 7. Закона о раду, прописује да радни однос престаје и у другим случајевима утврђеним законом. Међутим, Закон о високом образовању не прописује да радни однос запосленом престаје у случају да инспектор при вршењу инспекцијског надзора утврди пропусте у поступку избора у звање лица са којим је ректор после избора у звање, закључио уговор о раду на одређено време. Универзитет је самостална високошколска установа (члан 44. став 1. Закона о високом образовању) који својим актом уређује начин и поступак заснивања радног односа и стицања звања наставника (члан 75. став 7). Тужени је то учинио Правилником о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника од 30.07.2012. године који у члану 16. став 1, прописује да одлуку о избору наставника у одговарајуће звање доноси сенат универзитета на предлог наставно-научног већа. С обзиром да је у конкретном случају тужиља одлуком сената универзитета о избору у звање од 27.09.2017. године изабрана у звање доцента за ужу научну област ... на истоименом студијском програму, а на предлог наставно-научног већа од 27.09.2017. године, чиме је стекла потребан услов за закључење уговора о раду на одређено време, и по налажењу Врховног суда туженог је обавезивала одлука сената универзитета од 27.09.2017. године о избору тужиље у звање доцента, која је била основ за закључење уговора о раду сагласно Правилнику о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања

наставника од 30.07.2012. године, на период од пет година. Тужени са тужиљом није закључио уговор о раду на одређено време у трајању од пет година, већ сукцесивне уговори на период у трајању од по једну годину. Последњи уговор закључен је 21.09.2020. године на одређено време почев од 01.10.2020. године до 30.09.2021. године са пуним радним временом, и радни однос јој није могао престати пре истака рока одређеног уговором из разлога наведених у решењу о престанку радног односа бр.1923/21 од 07.07.2021. године.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци пресуде.

На основу одредбе члана 165. став 1. ЗПП у ставу другом изреке, Врховни суд је одбио захтев тужиље за накнаду трошкова насталих поводом одговора на ревизију, с обзиром да није реч о трошковима потребним за вођење ове парнице у смислу члана 154. став 1. ЗПП, пошто одговор на ревизију према одредби члана 411. став 2. Закона о парничном поступку, није обавезна парнична радња.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић